

Ὁρθοδοξία εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν

Ὁρθοδοξία εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν

Ὡς ἀπαρχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς Ἁγίας Γῆς θεωρεῖται ἡ σύστασις τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ κατὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς χρόνους, κατὰ τὸ μέσον τοῦ 1ου αἰῶνος. Αὐτὴ ἡ πρώτη ὀργανωμένη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐπίσκοπον Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον, διετηρήθη ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων χριστιανικῶν κοινοτήτων τῆς Παλαιστίνης, ἕως τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Αὐτοκράτορος Τίτου τὸ 70 μ.Χ. Μετὰ τὴν ἐπανάκτισιν τῆς πόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰλία Καπιτωλίνα τὸ 135 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς νέας Ἱερουσαλήμ εἶχε ἀπωλέσει τὴν αἴγλην τῆς καὶ ἦτο ὑποδεεστέρα τῶν ἄλλων ἐπισκοπῶν εἰς τὴν Ἀσκάλωνα, τὴν Γάζαν, τὴν Καισάρειαν, τὴν Σκυθόπολιν καὶ ἄλλοι. Τὸ 451 μ.Χ. ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος ἀνεγνώρισε τὴν θρησκευτικὴν καὶ προσκυνηματικὴν σπουδαιότητα τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν ἀνεβάθμισε εἰς Πατριαρχεῖον. Ἐκτοτε ὁ Πατριάρχης τῆς Ἱερουσαλήμ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ του δικαιοδοσία ἐπεκτάθη εἰς ὀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Παλαιστίνης, καθὼς καὶ εἰς τὰς Ἐπισκοπὰς ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Τὸ σημερινὸν Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων ἀνεγνωρίσθη ὑφ' ὅλων τῶν κατακτητῶν τῆς Ἁγίας Γῆς: Ἀράβων, Μαμελούκων Ὀθωμανῶν καὶ Ἀγγλων, ὡς ὁ δικαιοματικὸς προστάτης καὶ κηδεμὼν τῶν Χριστιανικῶν Προσκυνημάτων.

Ἰβηρες

Ἰβηρες Χριστιανοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ἤδη ἀπὸ τὸν 4ον αἰῶνα ὡς ἀπλοὶ προσκυνηταὶ ἢ ὡς μοναχοὶ καὶ κληρικοί. Τὸν 5ον αἰῶνα ὁ Ἰβηρας Μουρβανός, βασιλικῆς καταγωγῆς, ἵδρυσεν ἰβηρικὸν μοναστήριον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀργότερον, ἀφοῦ μετωνομάσθη εἰς Πέτρον, ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος εἰς τὴν κώμην Μαῦουμά, πλησίον τῆς πόλεως Γάζης. Τὸν 11ον αἰῶνα οἱ Ἰβηρες ἐγκαθίστανται εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, δυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀργότερον, κατὰ τοὺς αἰῶνας 13ον-15ον, οἱ Μαμελοῦκοι παρεχώρησαν πλεῖστα προνόμια τοῖς Ἰβήροις μοναχοῖς, οἱ ὁποῖοι, ὡς Μοναχικὴ Ἀδελφότης, ἠγόρασαν γαῖες, ἐγκατεστάθησαν εἰς πολλὰ ἄλλα μοναστήρια ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἀπέκτησαν δικαιώματα εἰς ἀρκετὰ προσκυνήματα, ὅπως τὸν Γολγοθᾶν. Ἡ παρακμὴ τῶν Ἰβήρων εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ἤρχισε τὸν 15ον αἰῶνα. Ἐνεκα χρεῶν ἤρχισαν νὰ πωλοῦν τὰ Μοναστήρια αὐτῶν ἢ καὶ νὰ τὰ μισθώνουν εἰς ἄλλας χριστιανικὰς κοινότητας. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐγκατέλειψαν τὴν Ἱερουσαλήμ, διελυμμένοι ὡς ἀδελφότης καὶ καταχρεωμένοι. Οἱ ὀλίγοι ἐναπομείναντες μοναχοὶ συνεκατώκησαν μετὰ τοὺς Ἑλληνας Μοναχοὺς εἰς τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου.

Σέρβοι

Οἱ Σέρβοι Ὁρθόδοξοι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ὡς προσκυνηταὶ τὰς ἀρχὰς

τοῦ 13ου αἰῶνος. Ἐπειδὴ ηὔξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Σέρβων προσκυνητῶν κατεστάθη ἀναγκαῖον νὰ εὑρεθῇ κάποιος ξενὼν φιλοξενίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καθὼς καὶ νὰ δημιουργηθῇ καὶ ὀργανωθῇ ἓν σερβικὸν μοναχικὸν τάγμα διὰ τὴν φροντίδα τῶν προσκυνητῶν. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν τὸ 1303 ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Οὐρῶχ ἠγόρασε τὸ Μοναστήριον τῶν Ἀρχαγγέλων εἰς τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὸ παρεχώρησε εἰς τοὺς Σέρβους Μοναχοὺς, διὰ νὰ καταστῇ μοναχικὸν κέντρον καὶ ξενὼν διὰ τοὺς Σέρβους προσκυνητάς. Τὸ 1504 Σέρβοι Μοναχοὶ κατέλαβον τὴν περίφημον λαύραν τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας καὶ τὴν μετέτρεψαν εἰς κοινόβιον. Ὅμως ἡ τύχη τῶν Σέρβων Μοναχῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν δὲν ἀπέβη καλή. Τὸ 1623 ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Λαύραν τοῦ Ἁγίου Σάββα καὶ τὸ ἐνοικιασμένον Μοναστήριον τῶν Ἀρχαγγέλων, χρεωκοπημένοι καὶ διελυμένοι ὡς ἀδελφότης.

Ρῶσοι

Ἡ χριστιανικὴ Ὀρθόδοξος Ρωσία, πολιτεία καὶ ἐκκλησία ἀεὶ ἐστήριζον τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον κατὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ καὶ τὰς διενέξεις ποὺ κατὰ καιροὺς ξεσποῦσαν μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν κηδεμονίαν τῶν προσκυνημάτων. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῆς Ρωσίας τὸν 10ον αἰῶνα ἐπέφερε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ρώσων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν διὰ τὴν Ἁγίαν Γῆν καὶ εἰδικώτερον διὰ τὰ Ἱερά της Προσκυνήματα. Πολλοὶ Ρῶσοι ἤρχοντο εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν, εἴτε ὡς ἀπλοὶ προσκυνηταί, εἴτε διὰ νὰ μονάσουν εἰς ἓν ἐκ τῶν Ἑλληνορθοδόξων Μοναστηρίων. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου τὸ 1453 ἡ Ρωσία, ὡς τὸ μόνον Ὀρθόδοξον Χριστιανικὸν ἀνεξάρτητον κράτος, ἀνέλαβε ἐπισήμως πλέον τὴν κηδεμονίαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Παλαιστίνης. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν τὸ 1845 ἀπεστάλη εἰς τὴν Παλαιστίνην ἡ πρώτη ρωσικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀποστολὴ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Πορφύριον Οὐσπένσκη διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὸν Ὀρθόδοξον κλῆρον. Ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος ἐστάθη ἡ αἰτία διακοπῆς αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς τὸ 1854, ἀλλὰ ἀργότερον, τὸ 1858, ὀργανώθη δευτέρα ἀποστολὴ, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μητροπολίτην Μελιτουπόλεως Κύριλλον. Κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς ηὔξηθησαν, ὁπότε καὶ ἠγοράσθησαν γαῖαι διὰ νὰ κτισθῶσι τὰ πρῶτα ρωσικὰ μοναστήρια καὶ ἐκπαιδευτικὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα. Τὴν φροντίδα καὶ τὴν φιλοξενίαν τῶν Ρώσων προσκυνητῶν, οἱ ὁποῖοι ηὔξάνοντο διαρκῶς, ἀνέλαβε ἐξ ὀλοκλήρου ἡ Ρωσικὴ ἀποστολὴ καὶ τὸ 1860 ἠγοράσθη βορειοδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ ἓν παλαιὸν στρατόπεδον καὶ ἐκτίσθη ὁ ρωσικὸς ξενὼν. Τὸ 1864, ἀνηγέρθη εἰς τὸ μέσον τοῦ ξενῶνος ὁ ἐπιβλητικὸς καθεδρικὸς Ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδαν. Τὸ 1870 μὲ 1880 ἐκτίσθη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν τὸ μοναστήριον τῶν Ρωσίδων καλογραιῶν. Τὸ 1871 ἕτερον μοναστήριον καλογραιῶν ἐκτίσθη εἰς τὸ χωρίον Αἰν- Κάρεμ, δυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὸ 1888 ἀνηγέρθη τὸ ὠραῖον μοναστήριον τῆς Ὑσίας Μαγδαληνῆς δυτικῶς τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν. Ἡ δρᾶσις τῆς Ρωσικῆς Ἀποστολῆς εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου καὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Μπολσεβίκων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20ου αἰῶνος.

Ρουμάνοι

Ἀπὸ τὸν 15ον αἰῶνα καταγράφονται προσκυνηματικαὶ ἀποστολαὶ Ὀρθοδόξων Ρουμάνων Χριστιανῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν, ἐνῶ ηὔξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Ρουμάνων προσκυνητῶν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους κατὰ τοὺς 17ον καὶ 18ον αἰῶνας. Κατὰ τοὺς δύσκολους αἰῶνας τῆς ἱστορίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ ρουμανικὸς λαὸς ἔδειξε ἔντονον ἐνδιαφέρον διὰ τὰς τύχας τῶν προσκυνημάτων, προσφέρων δωρεὰς

καὶ χρηματικὰς ἐνισχύσεις διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Παλαιστίνης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας ἐξέφρασε ἔμπρακτον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ρουμανικῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὸ 1914 ἤρχισαν αἱ πρῶται ἐργασίαι διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ἀποστολῆς καὶ τὴν ἀνέγερσιν τῆς πρώτης ρουμανικῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. Ἡ ἔκρηξις τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου καὶ αἱ δυσκολίαι ποὺ ἐπηκολούθησαν ἀνέβαλαν προσωρινῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου καὶ τὴν 15ην Αὐγούστου 1935 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς πρώτης ρουμανικῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τῶν λοιπῶν οἰκοδομικῶν ἐγκαταστάσεων διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν Ρουμάνων προσκυνητῶν. Συνάμα, ἰδρύθη μία δευτέρα ρουμανικὴ ἐκκλησία – σκήτη εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. Σήμερον, ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολή, μαζὶ μὲ τὴν ρωσικὴν καὶ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον ἐκπροσωποῦσιν τὸν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν κόσμον εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν.